

DATUM
2015-12-11
ERT DATUM
2015-10-21

DIARIENR
2015/198-4
ER BETECKNING
U2015/05040/UH

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier (promemoria 2015-10-21)

Remissvaret gäller förslaget om att inrätta ett statsbidrag för höjda löner till särskilt kvalificerade lärare och vissa andra personalkategorier. Förslaget presenteras i en promemoria som har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet).

Statskontoret avstår från att ta ställning till förslaget som presenteras i promemorian. Vi vill istället lyfta fram några utmaningar och frågor förknippade med förslaget och dess utformning. Våra övergripande synpunkter är:

- Statskontoret saknar ett utvecklat resonemang om eventuella alternativ till specialdestinerade statsbidrag.
- Det är viktigt att den föreslagna löneökning ses som permanent.
- Den likartade satsningen karriärtjänstreformen är ännu inte fullt utvärderad.
- Promemorians konsekvensbeskrivning kan utvecklas.
- Det är viktigt att reformen följs upp och utvärderas.

Nedan utvecklar vi våra synpunkter.

Alternativ till specialdestinerade statsbidrag

I promemorian föreslås ett riktat statsbidrag som ska användas av huvudmännen för att höja enskilda lärares löner. Statskontoret har tidigare pekat på att specialdestinerade statsbidrag ofta är förknippade med administrativa kostnader.¹ För mindre huvudmän har dessa kostnader visat sig utgöra ett hinder för deltagandet i statsbidragsfinansierade utbildningssatsningar, något som bland annat Riksrevisionen har belyst.² Vi ser att det finns en risk att förslagets konstruktion innebär en betydande administrativ börda för huvudmännen och att det därmed kan bidra till att mindre huvudmän

¹ Statskontoret (2011) *Tänk efter före. Om styrning av kommuner och landsting*, rapport 2011:22

² Riksrevisionen (2014) *Specialdestinerade statsbidrag – Ett sätt att styra mot en mer likvärdig skola?*, RiR 2014:25

ansöker om statsbidrag i lägre utsträckning. Förslaget innebär även administrativa kostnader för Skolverket.

Statskontoret hade mot bakgrund av detta gärna sett en mer utvecklad analys om varför medlen inte förmedlas via det generella statsbidraget till kommunerna och de höjda lönerna regleras via avtal mellan arbetsmarknadens parter. En sådan lösning hindrar inte att medlen används enligt syftet och försvårar inte heller uppföljning. Därmed skulle administrationen för Skolverket och huvudmännen kunna undvikas.

Viktigt att löneökningen ses som permanent

Statskontoret vill peka på vikten av att lönetillägget ses som en permanent löneökning. Det är endast på så sätt som förslaget kan bidra till avsedda effekter på längre sikt. För signalvärdet kan det till exempel vara viktigt att tidigt fastslå när det föreslagna statsbidraget ska övergå till kommunernas generella statsbidrag.

Karriärstegsreformen ännu inte fullt utvärderad

Den redan påbörjade karriärstegsreformen har flera likheter med det förslag som presenteras i promemorian. I de utvärderingar som hittills har gjorts av karriärstegsreformen har ett antal utmaningar framkommit som inte promemorian behandlar. Bland annat finns det indikationer om att det finns ett visst missnöje mot karriärstegsreformen i lärarkåren.³ Även om de två satsningarna är olika i vissa avseenden ser Statskontoret, med hänsyn till omfattningen av den föreliggande satsningen, att arbetet med att fastslå förslaget med fördel hade kunnat invänta ytterligare utvärderingar av karriärstegsreformen. Det hade kunnat ge ytterligare underlag till avvägningar gällande utformning och implementering.

Konsekvensbeskrivningen kan utvecklas

Statskontoret ser att det föreslagna statsbidraget utgör ett ingrepp i den kommunala lönebildningen. I promemorian saknas det ett resonemang om vilka konsekvenser det statliga lönetillägget kan få för den generella löneutvecklingen i kommunerna när relativlönerna gentemot andra yrkesgrupper ändras.

Statskontoret hade också gärna sett ett utvecklat resonemang om eventuella konsekvenser för bland annat personalrörligheten. Förslaget kan exempelvis leda till inlåsnings effekter om lärare som erhåller en ökad lön i form av ett tillägg får svårt att behålla det tillägget vid ett byte av arbetsgivare. Därtill kan förslaget påverka rekryteringsmöjligheterna till de skolformer som inte omfattas av statsbidraget och till rektorstjänster.

---

³ Se bland annat Statskontoret (2015) *Uppföljning av karriärstegsreformen*, rapport 2015:12

Viktigt med uppföljning och utvärdering

Statskontoret stödjer förslaget i promemorian att reformen ska följas upp och utvärderas. Vi ser att det är av särskild vikt att studera huruvida satsningen leder till såväl de önskade effekterna som eventuella oväntade och oönskade effekter. Statskontoret stödjer även att det sker en uppföljning av ekonomiska konsekvenser för huvudmännen, bland annat ökade pensionskostnader.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och utredare Tove Stenman, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Tove Stenman